Himmlers waanzinnige wereldbeeld

Himmler-biografie Longerich werpt nieuw licht op SS-leider

Achtergrond - 6 mei 2010

Raadselachtig, onderschat, kleurloos. Heinrich Himmler was lange tijd een onderbelicht persoon in de geschiedschrijving van het Derde Rijk. Himmler-biograaf Peter Longerich komt op maandag 10 mei naar Amsterdam om zijn visie op Hitlers belangrijkste handlanger te geven.

“Hoe kon zo’n kleurloze persoonlijkheid zo’n historisch gezien unieke machtspositie bereiken, hoe kon deze telg uit een gegoede katholieke ambtenarenfamilie uit Beieren organisator van een heel Europa omspannend systeem van massamoorden worden?”, schrijft historicus Peter Longerich in de proloog van zijn lijvige biografie van Heinrich Himmler (1900-1945).

Het is een vraag die het hele boek lang blijft boeien. Volgens Longerich had Himmler geen abnormale jeugd, maar raakte hij gefrustreerd omdat hij te jong was om deel te nemen aan de Eerste Wereldoorlog. In de jaren daarna raakte hij verzeild in het nationaal-socialistische milieu. Toen Himmler in 1929 de Schutzstaffel (SS) in handen kreeg, maakte hij van deze beschermploeg van Hitler een grote paramilitaire elite-eenheid.

Gaandeweg werd Himmler de tweede man na Hitler. Hij was in het Derde Rijk niet alleen Reichsführer-SS, maar onder meer ook chef van de Duitse politie en rijksminister van Binnenlandse Zaken. Volgens Longerich bood deze uitzonderlijke combinatie van bevoegdheden Himmler de kans zijn ideale wereldbeeld tot uitvoer te brengen.

Tibet

De Jodenvervolging was voor Himmler nog maar het begin van een radicale herinrichting van Europa, denkt de historicus. De SS-leider was geen bureaucraat, die van achter zijn bureau de Holocaust ontwierp, maar een machtswellustige fanaat met vergaande plannen. Zonder Himmler waren de nazimisdaden nooit zo ver gekomen, stelt Longerich.

Omdat Himmlers wereldbeeld en politiek nauw met elkaar verband hielden, besteedt Longerich in zijn boek veel aandacht aan Himmlers levensvisie. De SS-leider probeerde een opmerkelijke combinatie van oude Germaanse, mystieke en middeleeuwse rituelen in zijn SS in te voeren. Zo bevorderde Himmler buitenechtelijke relaties om meer raszuivere Duitse kinderen ter wereld te brengen. Ook stuurde hij een onderzoeksteam op pad naar Tibet. Himmler geloofde dat hier het oude Atlantis lag en dat de Germaanse elite hier oorspronkelijk vandaan kwam.

Longerich kon zich voor Himmlers leven tot begin jaren dertig baseren op dagboeken en brieven. Hoe meer macht Himmler kreeg, hoe minder persoonlijke documenten er van hem waren. Een privéleven had Himmler nauwelijks meer, functie en persoon versmolten steeds meer. Voor de latere periode maakte Longerich daarom gebruik van officiële documenten.

Overdonderend

Longerich, hoogleraar geschiedenis aan de universiteit van Londen, heeft een fascinatie voor de persoonlijkheden van de leidende nationaalsocialisten. Op dit moment werkt hij aan een biografie van propagandaminister Joseph Goebbels. Eerder schreef hij onder meer een geschiedenis van de Weimarrepubliek en een werk over de SA. Opzien baarde hij met het boek ‘Davon haben wir nichts gewusst!’, over de vraag of de Duitse bevolking wist van de massamoord op de joden.

De pers is lovend over Longerichs Himmler-biografie. NRC spreekt van “een overdonderende biografie” en de Duitse krant Die Zeit schrijft: “Nooit is het een schrijver gelukt zo diep in de psyche van een SS-dader door te dringen als Longerich. Een mijlpaal.”

De lezing van Peter Longerich vindt maandag 10 mei plaats om 17.00 uur op het PC Hoofthuis (UvA), Spuistraat 134 in Amsterdam en is onderdeel van de reeks Zeithistorische Perspektiven. Hierin wordt vier maal per jaar een gerenommeerde buitenlandse historicus uitgenodigd, om zijn onderzoek aan een Nederlands

publiek te presenteren. Eerdere sprekers waren onder meer Hans-Ulrich Wehler, Götz Aly en Tony Judt.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: https://duitslandinstituut.nl/artikel/491/himmlers-waanzinnige-wereldbeeld